

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnați”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Insertiuni:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

Insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Ne întorcem la stări ca din bătrâni!

— Scoși din școale, trebuie să ne dăm învățătura dela om la om, prin casele noastre private. —

E una din cele mai mari fărâdelegi a vremilor pe care le trăim, aceea ce stăpînirea țării noastre săvîrșește față de școlile poporului nostru.

Până de curînd noi Românii țineam din puterile noastre, peste 3000 de școale populare. E drept că, lipsiți de ajutorul, ba și de bunăvoința deregătorilor, care nu ne dau mîna de ajutor la scoaterea plății învățătorești dela oameni, — pe multe locuri, poate la tot a treia școală, aveam năcaz mult, căci nu puteam da regulat plata învățătorului, și de aceea în multe locuri căpătăm învățatori mai de-a doua mîna, cu învățătura mai puțină decît cere legea și decît ar fi de dorit să aibă unul fiecare, — dar' în urmă și acești învățatori își făceau datorința, mulți din ei chiar foarte frumos. Și satul sporea în știința de carte, cît de încet, dar' tot sporea.

A venit însă în tirapul din urmă statul și ne cere să ne așezăm școlile în astfel de case, care pentru un sat să fie curat palat! Și să dăm plăți mult mai bune învățătorilor (cari le și vrednicesc după slujba lor, dar sunt pentru multe sate totuși prea grele). Și apoi: unde satul n'a putut face școala ca un palat, vine statul prin pandurul său sălbatec, cunoscut sub numele de „inspector școlar”, care de fapt e un dușman veninos al școlii încît ne privește pe noi, — și ne închide școala sub cuvînt că nu e, ca zidire răspunzătoare legii. Unde zidirea e bună, dar oamenii nu pot da plata întreagă și cer ajutorul statului (care prin lege e obligat a-l da!), guvernul în numele statului zice: nu dau, că nu-mi place de mura dascălului tău. Iar dacă nu dai tu, îți închid școala. Pe aiurea sub alte forme și crimpește să închid școlile noastre. Așa, că am ajuns să perdem

aproape tot a doua școală, și abia de mai avem jumătate din cîte aveam nainte cu cîțiva ani, pe cînd nu era adusă legea cea nouă școlară, anume ticluită pentru a putea prin ea ei stînge viața la școlile române cu ridicata!

Iar ce e mai „menunat” unguresc în lucru e, că statul închide școlile noastre, dar nu pune nici el altele în locurile, ci ne lasă satele, sute și sute de sate!, lipsite cu totul de ori-ce școală!

E cea mai ordinară barbarie de lume nouă! E năzuința guvernelor din Pesta, de a ne ținea poporul departe de ori-ce luminare prin carte! Căci el știe, că azi lupta între popoare să dă mai ales cu arma științei, culturai, și nu vrea ca și poporul nostru să se poată prea bine și prea iute înzestra cu această armă tare!

Pentru a nu lăsa sărmanul nostru popor, a să scufunda cu totul în întunerecul neștiinței, e silită iară sfînta biserică a lua ea unele măsuri pentru a îngriji cît de cît de bunăstarea sufletească a fiilor sei din acelea comune, unde școli nu suntem lăsați să mai tinem.

Iacă ce îndrumări a da Conducerea bisericii române gr.-or. dela Sibiu cîtră toți preoții, prin un circular trimis tuturor parohiilor încă în Iunie al acestui an.

»Cu durere vedem, — zice cuvîntul arhierului și a sfatului seu bisericesc (conzistorul) prin circularul din vorbă, — din rapoartele înaintate Conzistorului nostru, ed într'un mare număr de sate locuite de credincioși de ai noștri, nu să află nici un fel de școală, în care copii să poată învăța cele de folos pentru viața aceasta și pentru cea de de veci, și astfel copiii rămîn fără bună creștere și fără știința de carte trebuincioasă.

»In toate aceste locuri, Conzistorul a stăruit, prin organele sale, ca să se ridice cît mai curînd cîte un lăcaș de cultură pe seama tinerimii și, unde oamenii au fost harnici și înțelepți, s'a și ridicat ca prin minune cîte o școală frumoasă. Acolo însă, unde împrejurările au fost cu totul neprielnice, lucrurile

sunt și astăzi într'o stare întristătoare. Luînd despre aceasta știre și Măritul Sinod arhidiececan, ne-a dat însărcinarea, ca să ne mai întorcem odată cîtră credincioșii noștri din aceste sate și să-i îndemnăm, cu toată puterea cuvîntului, ca să nu se facă vinovați înaintea oamenilor și a lui Dumnezeu prin puțină purtare de grije față de copii lor, pe cari li lasă necultivați, ca pe niște vite necuvîntătoare, ci să-și dea tot filerul lor pentru ridicarea cît mai grabnică a cîte unei școli confesionale, în care copii să poată învăța frica lui Dumnezeu, dragostea deaproapelui și trebuitoarea știință de carte!

»Dacă nici acest cuvînt, care trebuie să se citească și să se tilcuiască în fața credincioșilor, în biserică, nu va prinde, atunci în toate acele comune bisericesti, cari n'au nici un fel de școală, să îndatorează prin aceasta preoții acelor parohii ca, în lunile de iarnă, să ia ei în mîna creșterea tinerimii, instruîndu-o în învățăturile minuitoare ale Testamentului Vechiu și ale celui Nou, și învățîndu-o totdeodată și scrisul și cetitul, pentru ca să poată ceti cărțile de rugăciuni, atît de trebuincioase sufletului».

Vă aduceți aminte de zilele grele ale începutului creștinizmului. Bieții creștini erau alungați din locașurile cele în vederea tuturor, chiar din casele lor, și erau siliți a fugi în spelunci pe sub pămînt, în peșteri, și acolo a asculta învățăturile luminate și mîntuitoare, — pînă ce a răpus Dzeu pe potrivnicii luminii dzeesti, și a ajutat să iasă biruitori și la lumină, greu prigoniții creștini.

Zile aproape ca acestea trăește azi în această țară cultura română! Din locurile cele în vederea tuturor, din școli, ni-o alungă păgînele stăpîniri, încît, uite, sunt îndrumați bieții luminători ai poporului a să retrage între părății casei lor, cum să retrăgeau creștinii în peșteri, și acolo a-și împărtași pe fiii lor sufletești de lumină învățăturii!

Facă-o inse, cu dragă inimă și așa! Asamene-se și ei vechilor apostoli, cari mult au suferit pentru credința lor, dar dacă nu s'au lăpădat de ea, ajutatu-le-a Dzeu să ajungă tari

și mari și să ridice steagul ei biruitor peste toată lumea!

Așa va ajuta Dzeu și luptătorilor cu credință pentru cultura română, să iasă biruitori într'un viitor nici nu prea îndepărtat. Numai să ne silim cu toții a vărsa această cultură (învățătura aleasă) în tot poporul! Și dacă ei nu ne lasă s'o mai facem în locașurile cele anume așezate la vederea tuturor, să ne întorcem la starea simplă din vremile din bătrîni, cînd nu erau încă școale, ci învățătura să dădea dela om la om, și totuși sporea și lumina ei să se stingă nu să lăsa! Să nu lăsăm nici noi să se stingă lumina științei de carte prin satele noastre, ci tot mai multe lumini nouă să aprindem, după înțeleapta chemare a sfîntei biserici! Să fim apostoli ai culturai în jurul nostru prin casele noastre private, chemînd aci în Dumineci și sârbători tineretul și să îl învățăm carte!

Și încă ceva: Ca să facă acest lucru, nu e nevoie să fie cineva preot, poate s'o facă și ori-care alt mirean cărturar, ba chiar datorință avem cu toții a lucra întru acest nobil scop!

Un cuvînt cîtră frații mei români din comitatul Turda-Arieș.

Fraților! Vă vestesc vouă zi de bucurie, zi de mare praznic național.

Fruntașii și conducătorii vostri din comitat, s'au gîndit ca să vă cîștige și vouă bucuria și fericirea de-a vedea odată față în față pe conducătorii aleși ai neamului românesc, pe membrii Comitetului național și pe deputații români!

Pe ziua de 15 Octomvrie n. au pus la cale o mare adunare populară în Ludoșul-de Murăș, la care au invitat și pe însulețul președinte al partidului, pe Badea George Pop de Băsești, pe președintele deputaților Dr. Teodor Mihali, precum și pe toți deputații și fruntașii români.

Acești fruntași ai neamului, au înțeles rostul chemării noastre și au făgăduit aproape cu toții că vor vorbi poporului adunat la Ludoș.

Au auzit ei de frumoasele noastre adunări ținute mai acum 5 ani în Luna-de-Arieș și în Ludoș, și au înțeles că în partea de răsărit a comitatului Turda-Arieș, locuiesc câteva mii de Români Insuflețiți și dornici de-a auzi propoveduirea iubirei de neam și glasul chemător la luptă pentru drepturile poporului.

Zi de sărbătoare va fi ziua de 15 Octombrie pentru întreg poporul român din comitatul Turda-Arieș. Îndoită sărbătoare va fi însă pentru voi, iubii frați români din Ludoș și din satele învecinate.

Voi, pe lângă cinstea ce să revarsă asupra noastră a tuturor, mai aveți și datoria plăcută de-a primi și găzdui cu vrednicie și cu adevărată dragoste românească, pe fruntașii poporului român, cari pentru întâia oară vin în comitatul nostru.

Așteptăm drept aceea, dela fiecare Român, cărturar sau țaran, că, pentru ziua de 15 Octombrie, să se lapede de «toată grija cea lumească» și, îmbrăcat în haine de sărbătoare și cu inima înălțată, să alerge la Ludoș spre a lua parte la măreața adunare, căreia asemenea încă nu s'a pomenit pe aceste plaiuri.

Vă rog dară cu frățască dragoste pe toți Românii din cele 80 de comune din jurul Ludoșului, ca în dimineața zilei de 15 Oct. să vă înșirați frumos, sub conducerea preoților, învățătorilor sau a altor fruntași din sat, să vă puneți frunze verzi de stejar în pălărie și astfel, în ordine, să vă adunați în piața Ludoșului pe oara 10 înainte de amiază, ca să putem începe adunarea fără zăbavă.

Fraților! Să nu uităm că în ziua de 15 Octombrie ochii tuturor Românilor vor fi îndreptați asupra noastră! Și după cum ne vom înfățișa în Ludoș în număr mai mare și în mai bună orânduială, așa va fi și cinstea și bunul nume al comitatului, în fața obștei românești.

Dr. Valer Moldovan
advocat, Turda.

UNELE—ALTELE

Adunarea dela Timișoara.

Adunarea poporală din Timișoara, să arată a fi una din cele mai reușite adunări ținute până acum. Fruntașii noștri din Timișoara, sprijiniți de cancelaria centrală a partidului național, și-au dat toată silința, ca adunarea să fie vrednică de cauza dreaptă a poporului nostru și de orașul istoric Timișoara, ca centru al unui comitat locuit în covârșitoare parte de Români. La această adunare și-au vestit participarea lor domnii deputați Dr. Teodor Mihali, Dr. Stefan C. Pop, Dr. Nicolae Șerban, V. Damian, apoi domnii Dr. Vas Lucaci, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Nicolae Comșa, V. Goldiș, Dr. Ioan Suciu, Dr. N. Boila, Dr. V. Bontescu, Dr. Iustin Marșieu, Cornel Iancu, Dr. R. Velici, Dr. A.

Lazăr, Dr. I. Ciordaș, Dr. V. Braniste, Dr. St. Morariu și mulți alți fruntași ai vieții noastre de obște. Timișorenii vor avea dară privilegiu să vadă și să asculte glasurile alese ale cărturarilor noștri, cari cu atita dreptate luptă pentru o soartă mai bună a neamului românesc!

Ascultările în recursul contra alegerii dela Orăștie,

sunt pe sfârșite. În 6 Oct. să vor încheia. Cei cu contra-recursul și-l retrag, căci ei cred că și fără de acela, onorata judecătorie maghiară, va și-i întoarce ascultările de până acum așa de frumos pe dos, încit o să iasă la iveală că alegere mai »curată«, mai »dreaptă«, ca la Orăștie, nici n'a fost undeva în țară! Pe cind adevărul e, că s'a adevărit cu vîrf și îndesat cumpărarea voturilor cu bani, stricarea alegătorilor cu mîncări, beuturi, făgăduiri de crîșme, de sloboziri dela cătane și de cite mișelii toate. Ci ei zic că acelea nu-'s destul de »adeverite«. O fi.

Adunare poporală în Diciosân- mărtin.

Comitetul central comitatenz al partidului național român din comitatul Tirnavei mici, a hotărît ținerea unei adunări poporale în comuna Diciosân mărtin, scaunul comitatului Tirnavei mici, pe 29 Octombrie n. 1911.

Membrii de față cu cea mai mare insuflețire au primit aceasta, căci la adunări de popor în aceste părți să dă însămnătate nespuse de mare pentru lupta viitoare din acest ținut.

„Suntem periți!...“

Nu noi Românii din această țară o spunem asta despre noi, — ci o spun Ungurii despre ei foarte adese-ori. Că își cred ei înșiși cuvîntul acesta ori nu, e greu de ghicit, — nouă ne pare că de cele mai multe-ori proccii lor naționali, spun acest cuvînt numai în scopul de a-și speria nițel nația și a o face mai bună luptătoare pentru neam!

Iacă de unde spun ei că le poate veni perirea: dacă nu vor putea cuceri prin cultura lor și pe celelalte popoare din țară, făcîndu-le să se contopească în cultura lor maghiară și cu ea în toată ființa lor.

Una din cele mai șoviniste (nesuferitoare) foi maghiare, „Budapești Hirlap“, în numărul său dela 27 Sept. n. scriind despre rostul ce îl are cultura națională la fiecare popor, că ea singură îl osebește de celelalte popoare și îl face să trăiască ca popor de sine!, — spune:

„Fiecare cultură e din firea ei națională!

„Ținta statornică a luptei noastre, este: ca aici în Ungaria să fie numai o cultură care să domnească peste

toate! Dacă aceasta noi n'o știm intrupa și ea nu poate rămînea, atunci — sîntem periți! Căci numai cultura mai poate azi uni (topi într'una) neamuri, societăți...“ etc.

Noi să auzim și să înțelegem! Atunci cînd stăpînirea acestei țări, voește să ne ferească cu cultură streină de sufletul nostru, cu cultură maghiară, — nu vrea altceva, decît să ne întoarcă sufletul pe dos, să ne facă ce n'am fost și nu voim să fim, căci ne-ar blăstăma și morții din morminte!

Și dacă noi voim să rămînem ce au fost părinții noștri: pogoritori din o viță mare și fii mîndri ai unui popor însemnat aci în răsăritul Europei, — mai însemnat și cu mai mare viitor decît poporul maghiar!, — atunci să ținem cu toții din toate puterile noastre la cultura noastră națională românească, la cartea românească, la limba românească, prin care trăește un neam, — și pentru întărirea și înflorirea acestei culturi să lucrăm, să trăim, — și ori-ce îmbulzală obraznică, piezișă, furișă, a unei culturi streine spre noi, s'o respingem dela noi și din casele noastre și din sufletele copiilor noștri, — ca pe un șerpe luciu, scilpicios, dar veninos!

Adunare la Ciacova.

Convocare.

Aderenții partidului național român, din comitatul Timiș, sunt convocați la

adunarea poporală,

care să va ținea în Ciacova (piața mare), în 15 Octombrie, la orele 10 a. m., cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării;
2. Debatere asupra stării politice;
3. Votul universal;
4. Legile militare;
5. Propuneri, pentru hotărîre.

Augustin Ghilezan, adm. protop, Emanuel Ungurian, Dr. Aurel Cosma, Dr. George Adam, Romul Carabașiu, Aureliu Drăgan, Ioan Ionescu, Dr. Iuliu Coste, Dr. Iuliu Luchici, Dr. George David, Dr. Ioan Dămian, Dr. Aurel Iancu, George Breban, Constantia Diminescu, Cologioară, Vincențiu Pop, Vasile Terbențiu, George Treta, Romul Muntean, Mihai Jivanca, Constantin Doboșan, Aurel Em. Petean, Nicolae Chicomban, Aurel Sfetea, Iuliu Luția, Francisc Buzariu, Danila Cereguțiu sen., Danila Cereguțiu iun., Cornel Gherga, Nica Diminescu, Nicolae Uron, Tima Albu, Dămilă Loichită sen., George Gădean, Dimitrie Mustețiu, George Mustețiu, și alte vre-o 200 subscrieri de țărani fruntași din tot ținutul!

O mărturisire prețioasă.

Cetim în un mare ziar din Pesta, care scrie despre politica maghiară de printru naționalități (neamurile nemaghiare) din țară, și următoarele mărturisiri vrednice a fi crite:

„La noi posturile (slujbele) din ținuturile locuite de naționalități, slujbele de profesori, de deregători și cele bisericesti chiar, — sunt

posturi de pedeapsă, în care punem oameni greșiți ori slabi. Cu aceștia vrem apoi să ne arătăm noi mai presus?..

Gara păcătoșului uneori adevăr grăește. Zău că oameni greșiți ori slabi sunt cei puși printre noi să ne ocîrmuască și ferească. O știm și o simțim și noi, încă prea-prea.

Noi îngăduim.

La scrisoarea ce am publicat în numărul trecut al „Libertății“ despre petrecerea dela Dobra, primim dela un fruntaș bun Român următoarele șire, pe care trebuie să le publicăm, cuprinzînd ele mult adevăr:

— jurul Făgetului, Oct. 911.

Dle Redactor,

Cetind numărul trecut al foil „Libertatea“, mai mult ca din întâmplare mi-s'au oprit ochii asupra schisorii ce povestea cum a decurs petrecerea dela Dobra. Și cele aflate aci m'au atins în un punct al lor, prea nepăcut, decît ca să nu zic și eu un cuvînt modest în treaba asta.

Căci în scrisoarea aceea am aflat și lumină și umbră; ea ne grăește de o tinerime zeloasă, care de cu vreme să pregătește și ostenește să arangieze o petrecere românească; statorește șirul de jocuri ce au să se joace, toate le face bune, — dar, coala pe la 3 noaptea, cînd unele capete sunt cam »illuminate«, pe un oaspe, pe notarășul ungur (de ce l'ați și chemat la petrecere dacă'l știți că are năray, pirțag patriotic?), îl apucă strechea ungurească și cere un »csárdás«! Tinerimea răspunde cerînd respectarea ordinii de joc nainte statorite! Cîțiva, mai »stîmpărați« însă, stîmpără și calda tinerime, că șa, că pe dincoala, să nu facem »scandal« (da nu facă scandal oaspele cel iluminat și uitat că unde el), și lasă din dreptul petrecerii de dragul »oaspelui«, și pun o pată pe bunul nume al frumoasei lor petreceri.

De-ar fi însă numai atît, aș mai trece cumva peste lucru, ca peste o »crimpiță« de pe la ciasurile 3 noaptea, dar această aplicare spre îngăduire din dreptul și mîndria noastră, o vedem, durere, prea adeseori și încolo în viață, în toate atingerile noastre cu străinii! Și așa li învățăm răul! Că ei văzînd că n'au decît să fie cutezători cu noi, că noi nu știm respinge cutezanța lor, — apoi iaca ni-să amestecă și în petrecere, unde e ca în familie, poruncindu-ne ce cîntece să ascultăm! Acuși vor ajunge a ne porunci că pe stradă în ce limbă să vorbim, apoi și în familie! Că pofta crește mîncînd și obrăznicia văzînd că e biruitoare. Pentru aceea ostîndim ori-ce fel de »îngăduință« de solul acesta, — și altă dată tinerimea, la Dobra, ca și ori unde alurea, dacă vrea să vrednicească numirea de bună, de aur, — să nu mai »sculte de povețele celor ce vor să o »stîmpăre« în așa fel cum la Dobra au stîmpărat-o!

Iar urmările acestei politici de îngăduință nesfârșită din partea noastră în fața lor, — sunt de nemăsurat rău pentru noi și viitorul nostru!

Tinerii cutari dela petrecere, în a căror inimă până atunci ardea flacăra neprihănită și neînduplecată a focului național, a intransigenței celei mîndre și nobile, căreia i-au dat arătare cînd au sărit cerînd ca să se țină ordinea de joc oficioasă, — văzînd cum cutare mai bătrîn, mai »stîmpărat«, mai... »sărut mîna Măria-Tă«, aruncă apa stîmpărării și pe sufletele lor arzătoare, — să duc acasă desamăgiți, măchniți, să simt ca omul întors din un războiu în care a fost învins! Că doar' în războiu a fost el cu sufletul lui în acel cîas al petrecerii: să războia sufletul românesc cu cel unguresc, și mîndria românească cu obrăznicia ungurească, și aceasta din urmă a ieșit triumfătoare, pentru-că în șirele de luptă române s'au aflat inimi moi, îndoelnice, muerești, care s'au dat plainice înaintea cutezanței celui cu prîțagul patriotiei! Acela va fi fost »iluminat«, — așa s'ar părea din scrisoarea aceea, dar' nu au băgat bunii Români dela petrecere de seamă, că acel strein și beat e mai bun Ungur decum sunt ei trei de buni Români?

Și să nu să uite, că această slăbiciune o au mulți dintre noi și în afară de petrecerii! Ba acolo cu atît mai virtos! Care de care e mai »completant« (cu plecăciune) față de porodița streină! De vine un singur Ungur în o societate românească cît de mare, de dragul lui dau pe un gurie cu el și nu-l silesc pe el a să potrivească în care intră! Și dacă o văd asta unii tineri cu suflete virgine, bune, cred că așa trebuie să fie asta, sufletul lor își pleacă aripile mîndriei naționale, simțindu-le stropite cu apă rece... Căci prin purtarea lor, cei din societatea, mai mare ori mai mică, au recunoscut par'că, că porodița cutare e ceva mai presus decît ei, e un fel de viță de crai înaintea căruia cuvîne-se închinăciune din partea noastră a nemernicilor Rămieni comați!

Și ei văzînd că lor nu le trebuie decît o bună porție de obrăznicie, că noi și în casa noastră, și în petrecerea noastră, și în societatea noastră colo ori colo, — iute și degrab plecăm steagul și facem mătîni în fața îmbulzeli lor, ne atacă mereu azi ici, mâne coala, — iar acest lucru are o înfrîngere foarte demoralizătoare, slăbitoare de inimi, stingătoare de însuflețire, asupra celor buni și mai ales asupra celor tineri din jurul nostru.

Trebue să punem capăt acestui fel de purtare și să ne investim cu alt duh: duhul nobilei mîndrii naționale, care nu cunoaște plecare, încovoiare, umilire, ci să prețuește și el pe sine, cît să țină streinul pe sine!

Războiul Italiei cu Turcia.

Pe cînd în săptămîna trecută dam de știre, că între Turcia și Italia s'au ivit oareșcari »neînțelegeri«, legăturile între aceste două țări erau cu mult mai încordate, decît s'a părut la întîia vedere. Italia a uitat pentru o clipă ce datorinți și ce drepturi are și ea în mijlocul altor popoare din Europa. Ne vine greu s'o osîndim, căci cu Italienii suntem înrudiți, trăgîndu-și și ei, ca și noi, obîrșia din aceeași trupină română. Dar' suntem de părerea, că ea prea dă pildă, că pune și în zilele noastre dreptul pumnului mai presus de ori-ce dreptate.

Ce-a făcut Italia? Intr'o bună dimineață a trimis carte Turciei și a poftit'o să iasă din Tripolitania, o țară în Africa, pe care Turcia o stăpînește de 4—5 sute de ani. Pentru Italia Tripolisul e un loc de preț și pentru negoțul său, și e totodată un loc pe care avîndu-l, ea-și cîștigă cea mai mare putere asupra Mării mediterane (de mijloc). E de înțeles dară dorința ei de a pune stăpînire pe această țară, dar' sărîrea ei asupra Turciei așa din senin, numai pentru-că o știe pe aceea slabă, nu place la multă lume. Multe din cele mai de seamă foi ale marilor națiuni din Europa osîndesc această sărîrire cu puterea asupra unui stat, fie el chiar și Turcia păgînă, care, de altfel, prea mare milă, după trecutul ei barbar, nu vrednicește.

Iată acum amănuntele acestei neașteptate încăerări:

— În joia trecută, Italia a adresat Turciei ultimatum-ul (cuvîntul ei din urmă), prin o scrisoare în care îi cerea răspuns hotărît. Și cerea anume Italia, că Turcia să și retragă de bună voie oștirile din Tripolitania și să recunoască pe cale pacinică dreptul de stăpînire al Italiei asupra țării aceleia. Scoală-te tu din scaun, să șed eu, — așa de bună voie, fără bătae! Guvernul Turciei a ținut o consfătuire și a hotărît să respingă cererea aceasta, care vatamă dreptul ei vechiu asupra acelei țări. În urma răspunsului acesta Italia iute i-a declarat războiu Turciei, și Vineri după amiază la 2¹/₂ ore, Italia cu Turcia erau încăerate. Italia da după ceșă Turciei, asta să apara.

Au pornit corăbii încărcate de soldați din Italia spre Tripolitania, cu oameni și cu tunuri. În fața acestei primejdii, Turcia, fiind cu totul nepregătită, a rămas cu desăvîrșire neputincioasă! Ea nu are, decît o slabă armată pe mare, și nici corăbii nu a putut trimite cu ajutor trupelor ei din Tripolitania. Și acolo abia are vre-o 20 mii de soldați în toată rîndululă, la care să mai adauge cu număr mare de trupe voluntare de-ale popoarelor locuitoare acolo.

Mersul războiului vîdește de pe acum, că Italia are să învingă pe

Turcia. Turcia s'a și împăcat dela început cu gîndul acesta și pentru asta nici n'a luat de așa măsuri de apărare. Că nu poate. Tot norocul și i-a încredințat oștirea ce o are în orașul Tripolis, capitala Tripolitaniei, care cîcă e foarte hotărîtă să nu lase orașul cu una cu două.

După alte vești oștirea din Tripolis s'ar fi retras înlăuntrul țării și aici vrea să dea luptă cu armata Italiei.

Întîia luptă între țările dușmănite s'a dat nu înaintea Tripolisului, ci înaintea portului Preverza, între Turcia și Grecia. O ceată de vase italiene a luat în goznă două vase de războiu de-ale Turciei, pușcînd asupra lor. Pe unul l-a aproape nimicit, iar celalalt a suferit cîteva stricăciuni mai mici...

— Naintea Tripolisului o corabie de războiu italiană, a fost izbită de stînci și s'a nimicit.

— O corabie italiană din portul Durazzo, vrînd să iasă în 3 Octombrie noaptea din port, s'a văzut de-odată încunjurată de 5 corăbii turcești gata s'o bombardeze ori s'o prîndă. Corabia italiană iute și-a stîns toate lămpile și așa prin beznă, în întunec luîndu-o la fugă nebună, a reușit să scape printre vasele turcești, cari au urmărit'o cîteva, apoi împedecate de furtună, au scăpat'o din ghiare.

— Pe aiurea corăbiile italiene umbliă să prîndă de cele turcești. Au și prins două pîn' acum.

În fața primejdiei Turcia a rugat țările puternice să i vie în ajutor, dar Rusia și Anglia i-au respins rugarea. Singură Germania ar fi intervenit și pe urma acestei interveniri a ei s'a amînat și bombarderea orașului Tripolis, înaintea căruia o însemnată armată de mare a Italiei stă de cîteva zile, gata să azvirle ghiulele pe oraș. Pe 3 Octombrie dimineața era pusă începerea bombardării, dar aceea nu s'a început, căci diplomația statelor a intervenit să se încheie pace încă nainte de începerea adevăratului războiu!

Turcia dorește pacea fiindcă nu e gata de războiu, Italia o dorește și ea, fiindcă tot acolo va ajunge unde ar ajunge și prin războiu: să aibă ea Tripolisul și fiindcă războiul cere cheltuieli uriașe, pe care de ce nu le-ar cruța?

Așa acum curge munca diplomației ca să încheie pacea — fără războiu.

Mai nou!

Pace nu s'a putut încă încheia!

Turcii nevrînd să se dea plainici, Italienii au început bombarderea cetății Tripolis! În 3 Oct. la amiază au deschis focul și toată după amiază corăbiile italiene au vărsat foc asupra întăriturilor dela Tripolis!

Forturile (întăriturile) turcești dela Tripolis, răspund cu tragere de tun asupra corăbiilor italiene.

Două șalupe italiene cari să apropiu de Tripolis, au fost nimicite de tunurile din forturile turcești și s'au scufundat. 160 soldați italieni de pe ele, s'au înecat în mare!

Mare iubire de neam!

Țărani cari nu primesc banii unel bănci săsești, deși li-l îmble cu jumătate percent mai ieftin ca băncile românești.

Ni-să scriu următoarele:

Dle Redactor! »Insoțirea economică comercială »Mugurul« din Elisabetopol, a cumpărat un teritor

mare de pămînt în hotarul comunei Birghiș dela un »nemeș« ungar.

Pămîntul s'a parcelat și s'a vindut între Români din Birghiș și Măgăreiu. A mai rămas apoi un pășunat pe care l'am cumpărat numai Români din Măgăreiu.

Banii de lipsă nu i-am avut toți, ca să plătim pășunatul pămîntului, la care ne-am însoțit 53 inși. Am fost siliți să luăm un împrumut de 26 mii coroane.

Am mers la Agnita unde sunt două bănci Românești tinere. Sașii au una mai veche și mai puternică și care lucră din răspuțeri să le facă greutăți celor Românești. E aci o luptă dîră, deși pe cît să poate ascunsă, a Sașilor contra Românilor. Așa de pildă Sașii din Agnita pun fel de fel de pedeci ca să nu să poate așeza vre-un meseriaș sau comerciant Român între ei!

Banca săsască aflînd că avem trebuință de un împrumut mai mare, ni a îmbiat prin unii oameni ai ei, împrumutul cu jumătate de percent mai ieftin decît îl putem avea dela banca Română »Frăția«, ba și alte lucruri mai ușurătoare ne-a pus în vedere, din concurență.

Români din Măgăreiu însă, după o consfătuire între ei au hotărît, că: dacă avem lipsă de bani, nu mai luăm dela streini, mai bine dăm cu ceva mai mult și luăm împrumutul dela o bancă Românească și să ne sprijinim așăzămintele noastre! Că, uite, și ele ne spriginesc pe noi! Că și noi am ajuns la această moșie prin grija și întervenirea unui așezămînt românesc!

Zis și făcut. — Banii s'au luat dela »Frăția«.

Cred că fapta aceasta izvorîță din inima unor țărani e vrednică de laudă! Laudă să cuvîne mai ales economului Nicolae Constantin Holerga, cel cu mare inimă Românească, care a făcut această propunere.

Correspondent.

E de toată lauda hotărîrea și purtarea fraților noștri din Măgăreiu. Așa trebuie să facem. Să spriginim pe ale noastre așezăminte chiar și atunci, cînd ele ne cer cu ceva (nu cu mult) mai multă jertfă decît cele streine! Căci în schimb și ele jertfesc din prisosurile lor ceva pentru noi! Și pe lîngă ele trîesc familii române cu oameni binevoitori poporului, — și așa ajutîndu-ne unii pe alții, ne întărim ființa neamului, — iar cu timpul cînd și ale noastre bănci vor fi așa de întărite ca cele vechi săsești, — ne vor da bucuroși și ele așa ieftin împrumuturi ca acelea.

Dar nu numai față de bănci trebuie să fim și să lucrăm așa, ci mai virtos încă față de negustorii și meseriașii români! Pe aceștia să-i spriginim din toate puterile chiar și cînd ne-ar părea că sunt cu ceva mai scumpi, — pe cînd în faptă nu sunt, ci unii din ei sunt chiar mai ieftini și mai solizi ca cei streini! Numai nu-i știm noi judeca!

În schimb, nu mai puțin datoare sunt așezămintele noastre de bani, a să sili să ajungă odată și ele așa de ieftine ca cele vechi săsești ori ungurești de printre noi, — chiar prin așa arătîndu-și și ele iubirea și spriginirea poporului nostru, — precum și negustorii și meseriașii noștri, a fi tot așa de ieftini și solizi (ba și mai mult!) decît streinii de printre noi.

Fîntîni fermecate!

— Premiile „Libertății”: 5 biblioteci populare, 400 cor! —

Le tragem la sorți între acele comune, în cari merg cel puțin 20 exemplare „Libertatea”.

— Și abonații de probă pe 3 luni, să numără. —

O bibliotecă este în un sat o fîntînă fermecată, care dă celor din sat apa viie și învietașul, adăpătarea sufletelor.

Fiindu-ne noi sama că de ce neprețuită bunătate sunt aceste fîntîni izvoritoare de cultură în mijlocul poporului;

văzînd noi că azi numai acele popoare mai dau nainte și duc lupta vieții biruitoare față de alte popoare, care sunt mai bine adaptate la izvoarele culturii;

văzînd apoi noi, că prin satele școlile fiindu-ne tot mai primejdii, limba română în ele tot mai strîmtoată, iar din mii de sate izgonită de tot din școli (prin școlile statului), — înțelegem, că noi trebuie să ne gândim cu dinadinsul: cum am putea suplini locul în parte pierdut al acestor școli în dezvoltarea și cultivarea sufletului românesc în popor? Și am ajuns la credința, că unul din mijloacele cu care ne putem ajuta mai bine, este: înființarea de biblioteci populare, pe cît să poată prin toate satele noastre românești, ca aceste biblioteci să țină în sat locul dascălului ce lipsește cu totul, ori și de mai este, e împedecat foarte în lucrarea lui liberă luminătoare.

Porînd din acest gînd, „Libertatea” începe ceva nou pentru cetitorii săi:

Punem prin aceasta 5 (cinci) premii pentru cetitorii noștri. Nu le dăm premii în bani, nici în lucruri de paradă ori cari să fie numai o amăgire trecătoare, ci premiile noastre sunt: cinci biblioteci populare, care să vor sorți (trage la loterie) între acele comune, în care foile noastre au mai mulți abonați!

Anume numele acelor comune, în care să duc cel puțin 20 (doăzeci) de exemplare din „Libertatea”, vor fi scrise pe ședule, puse în o urnă (vasul sortii) și, în fața unei comisii de abonați din Orăștie și jur, să vor scoate cinci bilete cu numele alor cinci comune, și acelor comune li-să va trimite câte o bibliotecă de 70 cărțicele, așezate într'un frumos dulap (scrin) de cărți, și să vor trimite în comună, ca să formeze începutul unei biblioteci românești acolo, pe care s'o poată folosi toți frații noștri știutori de carte din acea comună!

Bibliotecă va fi dată în paza și sub scutul sîntei biserică, ca bi-

bliotecă parochială. Dacă în comună sunt 2 biserici (gr.-or. și gr.-cat.) să dă aceleia care are mai mulți credincioși.

Cărțicelele ce să fie așezate în Bibliotecile dăruite de „Libertatea” cetitorilor săi, — sunt deja alese, și anume să află între ele cam tot ce trebuie să găsești în o bibliotecă: cîteva cărți de cuprins religio-moral, cîteva cu schițe istorice din istoria Românilor, apoi: poezii (naționale și eroice), nuvele (între cari o parte istorice), scrieri povățuitoare la bine, povești, glume și anecdote, descrierile de popoarele de prin lumi îndepărtate, romane (unele din istoria românească), știință, teatru, economie, legiuiri, și alte felurite!

Din fiecare punem 6—10 cărțicele, ca început. Noi facem începutul, punem fundamentul, cei înțelegători și cu inimă pentru popor, să urmeze apoi a-și mări an de an bibliotecă!

În anul viitor vom dăruia bibliotecă altor 5 sate cu abonați de a noștri, și așa mai departe vom duce hora culturii și a dragostei de carte românească, peste toate plaiurile noastre!

Și pentru ca multe să fie comunele cari să iee parte la loteria de a cîștiga ele una din bibliotecile dăruite de noi, facem în privința asta o ușurare: Vom număra, pentru îndreptățire la premiare, și pe acele comune, cari azi n'au încă 20 abonați regulați (cu anul), dar' fac să se mai aboneze acum din satul lor, ca abonamente de probă, încă atîta înși, cît, cu cei-ce mai sunt, să facă 20 de abonați ai foilor noastre.

Fiecare bibliotecă dăruită de noi, nă costă, cu dulapul ei cu tot, peste 80 cor. Toate peste 400 cor.

Dacă dară, macar acum să fac în fiecare comună abonamente de probă (de cele cu 1 cor. pe aceste 3 luni din urmă a anului), ca să meargă în comună cel puțin 20 (x. „Libertatea”, chiar de n'ar mai fi fost acolo abonați, pentru cele 20 cor. (20 abonamente de probă) cetitorii din acel sat, iau și ei parte din loteria, din care pot să cîștige că și în preț de 80 cor.!

Vă rugăm dar, stăruinți să se facă cît mai multe abonamente de probă, ca aproape fiecare sat să fie părtaș la loteria darurilor „Libertății”!

Sortirea (trăgerea sortii) să va face în postul Crăciunului (la începutul iernii) cînd apoi să vor și trimite bibliotecile în dulapurile lor frumoase, la norocoșii cîștigători!

— Abonații de probă să ne dea adresa curată: numele scris limpede, de prinderea (econom, negustor sau altceva), comuna, posta din urmă, comitatul și chiar numărul casei, ca să fie siguri că-i găsesc foile ușor.

Zborul Vlaicu la Brașov.

Prigonit de un vînt puternic, a zburat trei minute și a trebuit să se pogoare. La coborîre mașina i-s'a stricat o roată și o parte a cîrmei. — Nu va mai zbură în toamna asta.

Și iarăși n'a avut noroc deplin iubitul nostru Vlaicu. Ca și la Sibiu, și la Brașov l'a prigonit vremea în un chip crud. Aproape toată săptămîna a fost frumoasă, dar de Sîmbătă vremea s'a stricat iară. A început a ploua și a plouat și toată noaptea. Duminecă dimineața ploaia a încetat, dar un vînt puternic a început a sufla par'că în ciudă și a spune prin șuerul său sălbatec, că el nu să învoește la aceea, ca Vlaicu să se ridice prin locurile înalte din văzduh, peste cari el, vîntul, să ține Domn și stăpîn! Toată lumea vedea desnădăjduită, că Brașovul va fi lipsit de o vedenie măreață.

În parte așa a și fost. Vîntul puternic a făcut pe lume să creadă că nu va fi nici un zbor. Totuși pe la orele 4 să adunase ca la 5000 de oameni pe locul de zbor, — mai numai Români. Sașii și Ungurii din Brașov, poate nevrînd să creadă în zbor pe vreme de asta, — n'au ieșit decît foarte puțini.

Lumea eșită, sta supărată și aprinsă că neînduratul vînt, nu înceta și nu să înmuial! Erau 5 ore d. a. și mașina era încă în hangar (șopronul ei de pază). Toată lumea li spunea zburătorului, ca să nu zboare, că nimenea nu așteaptă dela el acest lucru azi.

Totuși la 5 minute după 5 ore, dl Vlaicu a poruncit să scoată mașina, că el vrea să cerce cît poate zbură și pe un vînt așa furios, și mașina lui cît să poate împotrivi lui? Și să vadă, poate-o răsturna vîntul ori b', că el știe că ea așa e de sigură în așezarea sa, încît chiar s'o răstoarne, ea iar își vine în starea ei bună, ca pisica ce nu poate cădea pe spate!

Și, — urcîndu-se în nacela (luntrița de șezut) de sub mașină, i-a dat drumul contra vîntului!

Și mașina s'a ridicat cu cîtezătorul ei domn și stăpîn, și s'a luat la luptă cu valurile de aer și să vedea cum o leagănă și o îndoie și vrea s'o răpună, dar ea nu să lasă. Era deja de o minută pe sus, ba de două minute (cît numeri așa mai rar 140—150) și ajunsese până la înălțime de 100 metri (cam ca două turnuri de biserică puse peste oaltă), dar mai sus nu a cîtezat să se ducă, ci zburătorul a pornit cu ea în jos și pe la 50 metri voia să se țină cu ea sus, dar vîntul li sufla ca pe un fluture și a fost silit după zbor de vre-o 3 minute (cît numeri 220—240) să se pogoare.

La pogorîre, fiindcă vîntul o apăsa tare în jos, mașina s'a lovit de pămînt mai tare decum să lovește cînd să lasă în voia sa pe vreme bună, și și-a stricat roțile

din stînga de nainte, cum și o parte a cîrmei, — așa că deocamdată nu să mai poate zbură cu ea. Zburătorului nu i-s'a întîmplat însă nimic.

Dl Vlaicu s'a pogorît foarte năcăjit din mașină, și a spus că după atîta nenoroc cu vremea, în toamna asta nici nu mai vrea să zboare! Își trimite mașina la București spre reparare și să lasă de zborul dela Orăștie și Lugoj unde să făcea pregătiri frumoase pentru zborul lui. Îndeosebi noi Orăștienii suntem tare mîhniiți pentru hotărîrea dl Vlaicu căci aici avea așa o lume de privitori cum poate nici la Blaj n'a avut mai altfel.

— În tot raul este și binele său. După zborul cel minunat dela Blaj, zborurile cele două dela Sibiu și Brașov, își au și ele însămnătatea lor!

Blajul a dat lui Vlaicu atestat despre aceea, că are cea mai plăcută mașină, care zboară așa lin, frumos, și măreț, că e o plăcere să te uiți la ea ca la un vultur cu zbor liniștit, maestros. Mașinile încurcate, cu multe acățături ale celorlalți, nu să pot asemăna în eleganță, în a fi plăcute și ochiului, cu mașina Vlaicu.

Dar dl Vlaicu spunea mereu cu tărie, că mașina dsale nu e numai frumoasă la vedere, ci are și însușirea neprețuită, că e foarte sigură în stabilitatea sa, în așezarea sa, așa că nu să poate răsturna nici-o dată în zbor, ba chiar dacă, prin o minune, ea ar fi răsturnată pe o clipită în o dungă ori chiar cu capu'n jos, să întoarce în clipa următoare ea de sine iară în starea sa cea bună!

Și acesta e mare lucru! Asta dă zburătorului mare liniște!

Acest lucru l'a adevărit zborul dela Sibiu și Brașov.

Ori-care altă mașină ar fi încercat a să împotrivi unor vînturi așa tari, ca cele dela Sibiu și Brașov, s'ar fi răsturnat de era vai de ele și izbite de pămînt s'ar fi zdrobit cu totul.

Mașina lui Vlaicu s'a luptat însă cu vîntul și ori-cît a fost acela de tare, n'a putu'o răsturna! Ci ea s'a coborît jos în pace, și numai într'atîta și-a putu' arăta vîntul răsturnat față de ea, că împingîndu-o cît a putu' de spate cătră pămînt, a făcut'o să și scrintească un picior!

Dar acest fapt nu e neînsemnat! El ne dovedește pîn' la pipăire, că stăm în față cu o mașină foarte isteț alcătuită, pe care nici vîntul turbat n'o poate răsturna și astfel nu poate primejdi în așa măsură pe zburător, ca celelalte mașini!

Și a mai dovedit zborul dela Sibiu și Brașov ceva: că dl Vlaicu nu e un om de rînd, o răgută printre cei zburători, ci un erou, care cîtează a intra și în cea mai grea luptă cu văzduhul pe care vrea mașina să l' cucerască! Vlaicu să trăiască!

Abonamente de probă

la „Libertatea“.

— Cu numai 1 cor. pe 3 luni! —

De dragul străbaterii tot mai adânci în popor, a foilor noastre celor anume îngrijite pe sama lui, facem și în acest an o jertfă:

Dăm ori-cui, care încă nu le are, „Libertatea“ cu toate adausele sale: „Foaia Interesantă“, „Bobirnați“ și „Tovărășia“, pe cele din urmă 3 luni ale anului (Octobre, Noiembrie și Decembre v.)

cu numai 1 cor.

La numărul de azi am alăturat și mandate postale (buletine de trimis banii pe postă), cu ajutorul cărora să ni-se poată trimite mai ușor banii pentru abonamentele de probă. — Pe dosul cotorului dela buletin scrieți curat adresa: Numele, deprimerea (meseria), comuna și posta din urmă (acestea scrise și unguerește) și comitatul.

— Cu o cale, cel-ce aveți voce, trimiteți pe același buletin și bani pentru a căpăta foaia literară pentru familie „Cosinzeana“, căci noi trecem apoi banii la stăpînul acelei fol (dl Bornemisa).

— Abonații de probă, să numără și ei cînd alegem satele între care tragem sorți pentru a fi dăruite cu cite o „Bibliotecă populară“! (Cetiți știrea despre darurile „Libertății“).

Unde, pe lângă abonații de până acum, să mai înștiințezează atîta cu coroane pe 3 luni, cit de toate să meargă 20 „Libertății“, în comună, — numărăm și comuna aceea la trasul la sorți, și poate cîștiga o bibliotecă de 80 cor.

Correspondență.

Porniri bune în o comună.

Micuș, la 23 Sept. 1911.

Onorată Redacțiune!

Comuna Micuș din com. Turda-Arieș, cu 1450 locuitori, toți Români, la poalele nord vestice a „Munților Apuseni“, ca ori-care comună rurală, numai cu lucrarea pămîntului și cu creșterea vitelor s'a indeletnicit și să indeletnicească. Despre purtarea vre unui ram neguțătoresc, nici pomeneală nu era, lipsîndu-i știința de carte fără de care negoț nu să poate purta.

De un timp încoace însă, de cînd, multumită școlii populare bine lucrătoare, a început a mai crește numărul știnturilor de carte, — să simtă o vie mișcare și la noi, spre înaintare în cele culturale și materiale.

Rivna aceasta s'a dovedit întii la 1909, cînd poporul, însuflețit de conducătorii sei buni, dar mai ales de învățătorul Dumitru Cătinaș, trecut în penziune, s'a avîntat la o frumoasă faptă de jertfă pentru cultura română, zidindu și o școală nouă de piatră, foarte frumoasă, cu două sale de propunere. Și-a ales apoi doi învățători, Georgiu Ciugudean și Dionisiu Luca, recunoscuți de harnici și buni. Și azi starea școlii noastre populare e bine rînduită, și viitorul luminării poporului nostru, e pe bună cale pornit!

Iar acum mai nou și-a arătat acest popor plăcerea spre înaintarea și pe altă cale: În August anul de față, la stăruința unor domni dela banca „Arieșana“ din Turda, cu ajutorul bun al dlui preot Simion Crișan și a celor trei învățători, au înființat în comună o Reuniune de păstrare și credit, ca însoțire, sub numirea „Micușana“, care la 24 Septembrie n. și-a început lucrarea, dela care să așteaptă o nouă viață și în cele economice, avînd ea a mîntul pe mulți nenorociți din ghiarele cămătăriei mari, ce să face pe aicea și de altă parte urmînd a să înființa alte tovărășii economice, de folos pentru popor.

Ne bucurăm de aceste porniri bune, și suntem mulțumitori domni-

lor din fruntea băncii „Arieșana“ pentru ajutorul moral și material, ce ni-l-au dat întru înjghebarea acestei reuniuni. Laudă să cuvîne, și rîndului de oameni bine înțelegători, cei mai mulți din șirul de bărbați mai tineri, cari au ascultat de binevoitorii lor, și au îmbrățișat ideea reuniunii cu toată căldura sufletului lor românesc doritor de înaintări.

Reuniunea de păstrare s'a constituit astfel: În Direcțiune 9 membri: Președinte e preotul Simion Crișan, vicepreședinte și contabil Georgiu Ciugudean, Inv., caszar Dumitru Cătinaș, Inv. penz. și încă 6 țărani Comisiunea de reviziune 4 membri: Președinte e Dionisiu Luca Inv. și trei țărani.

Înainte numai, și Dzeu ne va ajuta.

Rap.

NOUȚĂȚI

Zi mareață ne scapă prin faptul că dl Inginer Vlaicu nu poate veni să-și facă zborul la Orăștie! Tot mai mult ne pare rău de asta. Căci mare era interesul pentru acest zbor. Dela Deva veneau școlile reale și preparandia și lume multă, cu tren separat; pe linia dela Petroșeni—Hajeg—Pișki, ci-că ar fi venit atîta lume, că două trenuri separate abia erau de-ajuns.

Să spune că și colegiul reformat din Aiud și cu el alt public, voia să vină. Apoi dela Alba-Iulia, Hunedoara, — afară de mîile de Români ce ne dădeau comunele puternice din jurul Orăștiei... Tot atunci era să avem sara un mare Concert. Toate le-ai zădărnicit Zeule Aeol, Domnul Vînturilor, prin suflarea răutăcioasă dela Brașov asupra cu drag așteptatului zburător!...

Urcări de capital. Numai da curînd banca „Granițerul“ din Dobra a ținut o adunare generală extraordinară, care a hotărît urcarea capitalului băncii dela 250.000 la 500.000 cor. (jumătate de milion)! Zilele astea să trimit Prospectele noiei emisiuni.

În același timp banca a dona românească din Dobra, „Orientul“, își urcă și ea capitalul, cu 47.000

cor. Zilele astea a dat la iveală „Prospectul“ (Invitarea la cumpărat de acții).

Semne de bunăstare, dacă în același ținut pot trăi două bănci și să întrec a să arăta în dezvoltare, în înălțare!

Conferența preoțească a tractului gr. or. român al Orăștiei, să țină Duminecă, în 8 Oct. n., în Căstău (lîngă Orăștie). Conferența are un punct foarte însemnat între dezbaterele sale: Chibzuirea asupra îmbunătățirii economice a credincioșilor, și înființarea de fonduri și reuniuni în toate comunele! De Dzeu să vedem și întrupate aceste frumoase idei.

Intitul automobil-omnibus la Orăștie. Pînă orăștele mari automobilele încep a strălucitori tot mai mult trăsurile cu cai și a le scoate din folosință. Sunt orașe (Paris, Berlin, etc.), dar mai ales în America, unde pe locurile ori piațele unde stăteau trăsurile de închiriat, așteptînd să le iee publicul, acum stă șir de automobile, și lumea tot cu acestea aleargă de colo colo. Ba așa de mult le folosesc, că de pildă și mortul îl duc la țințirim în automobil, nu mai mult pe car de mort, nici pe tramvai!

În orașe mai mici mai trece vreme până să vedem așa ceva.

Orăștiea noastră a ajuns și ea a avea deja intitul automobil pus la îndemîna publicului pentru ieșit la gară, venit dela gară sau pentru călătorit pîn' la comunele ori orașele vecine. Automobile private mai erau două în oraș, de acesta însă, pentru folosință publică, nu. Dl apotecar Cornel Demeter l'a cumpărat și îl dă deja dela 1 Octobrie în folosință celor ce doresc a-l avea. E un automobil mare pentru 5—6 persoane, coperit. Duce până la gară cu 1 cor., adusul dela gară în oraș, tot atît. Cel-ce îl închiriază de pildă pentru familie, ori vrea a-l avea singur, plătește dus și adus pîn' la gară 6 cor. pentru el.

Încolo, pentru cale în afară de oraș, socoate taxele după timpul ce să cere și după depărtare.

E ceva mai scump decît trăsurile, dar te duce repede de tot la locul dorit și cînd vrei.

Ne modernizăm, deci, și noi și în privința asta!

Sfințire de școală. Comitetul parochial gr. or. român din comuna bisericască Bucium-Muntari, invită pe toți cei ce doresc binele și înflorirea școlii române, — la sfințirea edificiului său școlar, ce să va țină Duminecă, în 25 Septembrie v. (8 Oct. n.), orele 11 a. m.

„Cosinzeana“.

Toți acel cari doresc ca în casa lor să albă intrare de acum până la Anul-nou, o bună foale literară pentru familie — să grăbească a trimite la adresa: „Librăriei Naționale“ S. Bornemisa în Orăștie (Szászváros), cite 1 cor. ca să capete de probă, foala pe aceste trei luni.

Revista va apare pe o hirtie foarte fină și cu ilustrațiuni (chipuri) de tot frumoase!

Familiiile noastre de preoți, de învățători, de proprietari, de negustori și de meserieși, vor găsi în „Cosinzeana“ o prețioasă prelină și desfătătoare sufletească.

Chiar familiile fruntașe de țărani o pot abona, căci „Cosinzeana“ va fi așa scrisă, că, în partea ei cea mai

mare, va fi înțeleasă și cu plăcere gustată și de ceilori din popor.

— Abonații „Libertății“ pot trimite bani pentru „Cosinzeana“ de-odată cu abonamente de probă la Libertatea cu ajutorul mandatelor postale ce le-au primit săptămîna trecută — eăel cancelaria „Libertății“ deosebește și trimite banii ce-s veniți pentru „Cosinzeana“, la locul lor.

— „Cosinzeana“ va ieși, până la anul nou numai ca de probă, de 2 ori pe lună, și pe această vreme să dau numeri ciți ies, c numai 1 cor., ca numeri de probă. Dela Anul-nou încolo, va ieși de 3 ori pe lună ori în toată săptămîna, — cu un preț de abonament potrivit.

Mobilizare în România? „Voința Națională“ mare ziar din București, aduce în numărul de Marți, pe urma ziarului „Minerva“, știrea că în urma unei porunci telegrafice a ministeriului român de războiu, trupele din orașul Pitești au fost mobilizate (pusă în stare de războiu) avînd să aștepte îndrumare pentru plecarea în o cale necunoscută încă. Asemenea poruncă ar fi primit și trupele din Tîrgoviște în poaptea de Sîmbătă spre Duminecă. Să zvoneste că marele stat major al armatei române a luat de fapt unele măsuri militare pentru a fi pregătiți la ori-ce întimplare ce le-ar putea veni pe urma intrării Turciei în războiu. De altă parte să spune, că mobilizarea s'a făcut în vederea manevrelor, cari acum să încep în Țară. Totuși ministeriul de negoț a dat porunci trenurilor, ca toate vagoanele ce le are, să fie ținute ori-unde la îndemîna ministeriului de războiu, ca, dacă ar avea lipsă de ele, pentru încărcarea și trimiterea de armate, să le aibă îndată.

Pentru copiii săraci. „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, care an de an își încununează lucrarea sa cu o faptă de binefacere, împărțind milă între copiii săraci la Crăciun, pentru ca să adune bani cu cari să-i poată milui, și astan, arangesă în 8 Oct. n. teatru, jucînd piesa „Doi morți vii“ de Alexandri, și arătînd apoi Tablouri vii întretesute cu cîntări și arii naționale din fier. — Toți cei cu dare de mîna, să cerceteze interesanta producție și să dea ajutor frumosului scop.

Cununie. Dl Oliver Barca din Timpa, ales preot, și dăoara Ioana Voișan din Orăștie, își vestesc sîrbarea cununiei lor care va avea loc în 9 Oct. n. în biserica gr. or. română din Orăștie.

A tăiat nasul femeii. Solomon Andrei din comuna Bărbătenii-de-sus, ajungînd la ceartă cu femeea sa, o femeie foarte harnică și cîștită, s'a luat la bătăie cu ea, pentru muștrările ce i-le făcea. Atunci un frate al lui mai mic și maică-sa, au alergat să-i despartă, dar el numai decît i-a aruncat pe ușe afară și a încuiat ușa. Bătîndu și apoi nevasta pe nimic, ea să ruga de el și plîngea, dar el mai tare să infuria. Într'o clipă de furie nebună, a sărit la ea și numai decît i-a tăiat nasul de tot! Văzînd ce a făcut, a luat săcurea și revolverul și plîngînd a plecat la pădure, ca să-și răpue viața. Dar l'au împedecat oamenii. În noaptea a doua numai s'au trezit cu el că iară pleacă din casă și l'au găsit prin pădure. A nebunit de părere de rău și de rușinea ce a făcut. Femeea a picat jos atunci cînd a tăiat-o, și după un

timp au dus-o la medic, dar să pare că prea tîrziu! Ea nu mai poate vorbi și nu este nădejde de trai, căci i-s-a scurs atîta sînge încît e numai umbră de slabă!

Papa și sărbătorile. Sfinția Sa Papa dela Roma, capul bisericii apusene, văzînd că unele sărbători nu mai pot fi ținute în multe părți, pentru că așa aduc împrejurările de azi ale vieții, mai ales în orașele cu fabrici mari și multe, — a hotărît că o parte a sărbătorilor ce cad peste săptămîină, să fie amînate pe Duminică cea mai apropiată și atunci sărbate. În anul viitor 1912 înnoirea acesteia nu să va pune încă în lucrare, căci Episcopii din Ungaria au scris că acest lucru nu e pe placul credincioșilor și așa va rămînea încă în anul viitor cum a fost, — dar tot va urma apoi să fie așa cu amînarea pe Duminică. Numai unele sărbători mai mari vor fi ținute și în zilele de lucru. Așadar nu să șterg sărbătorile, ci numai să schimbă ziua sărbătorii lor. Ni-să pare tare cuminte această rînduială.

Primejdia lîngă noi?

Vestile mai nouă spun, că în România e febră mare în urma știrii că s'a mobilizat corpul de armată dela Pitești! Înțelesul mobilizării e că ar fi acestea:

— Bulgaria vrea să se amestece în război, aruncîndu-se asupra Macedoniei! Și România ar avea îndrumare dela tripla alianță (Germania, Austria, Italia) să impedece pe Bulgari în asta, atacîndu-i!

In schimb Rusia își mobilizează armata în coastele României și ar ataca și ea pe România!

Să fie primejdia așa de aproape de noi și așa de mare?

De fapt zilele astea flota rusească (corăbiile de război) din Marea-Neagră, au venit pe neașteptate în fața portului românesc dela Constanța. Și să spună că nu ca simplă vizită, ci ca un semn care să aducă amînte României, să încete cu înarmările!

Cîțiva din ofițerii înalți de pe aceste corăbii, au făcut o vizită Regelui Carol la Sinaia. S'ar părea că anume trimiși de Impăratul lor (Țarul rusesc).

Îndată după plecarea ofițerilor, Regele a chemat la sine pe ministrul treburilor din afară ale țării.

Toate semnele arată că să petrec în jurul nostru lucruri însemnate și putem sta în preajmă de întîmplări mari.

Despărțămîntul Hațeg al „Asociațiunii” invită la adunarea sa anuală pe care o va ține în 15 Oct. n., în școala gr. cat., din Bouștarul de Jos. Obicinuitele dări de samă. Vor fi și prelegeri bine îngrijite pentru popor.

Despărțămîntele „Asociațiunii”. Adunarea cercuală a despărțămîntului Vârșet al „Asociațiunii” e convocată pe ziua de 8 Octombrie n. 1911, în comuna Gataia, la oarele 10 a. m., în localul școlii confesionale de acolo, cu obicinuitul program: Dări de samă despre lucrările despărțămîntului. Să va ține și o dizertație populară adunat. Să face apel la înțelegința și poporul țîntului, să îmbrățișeze cu căldură scopurile „Asociațiunii”, și să iee parte la această adunare a despăr-

țămîntului, în număr cît se poate mai însemnat. Vârșet, în Septembrie 1911. Traian Oprea m. p., protopresbiter, direc. despărțămîntului Patriche Rămneanțu, m. p., secretar.

Din viața bieților băeși.

Ni-să scrie din Criscior (I. Brad):
On Redacțiune!

Este aproape de necrezut cutezanța slujbașilor dela băile „12 Apostoli” din Ruda (Zarand). Ci-că le pierd mult aur și bănuiesc că băeși îl înghit. De aci să vezi apoi lucru.

În 26 Septembrie, sara dela 5 ore începînd, au oprit pe 65 de băeși, ca să stea pe bănci cu corpul drept, fără a le ierta să vorbească ceva sau să-și razime corpul trudit. Li-a dat pilule de mînat pregătite anume tari, și să stea așa nemișcați, așteptînd puterea pilulelor, cite 12, 24, ba și mai multe ciasuril

În timpul acesta deregătorii băilor și gendarmii, cari păzesc înarmați ceata de nenorociți, să perondează până ce să gată aceasta cercetare barbară! — Un lucru de tot trist s'a întîmplat cu muncitorul George Glava din Criscior, căruia i-au dat 9, zi: nouă pilule mari, și l'au ținut de Marți sara dela 5 ore (26 Sept.), până Joi dimineața la 10 ore (28 Septembrie)! Că era, să vede, bietul om înfundat și domni nu puteau cerceta că nu este aur în el...

Bietul muncitor a slăbit peste măsură. În 29 Sept., fiind zi cînd li-să ia lucru în samă — abia s'a tîrit până la baie unde amezînd, a căzut jos și a fost dus în spitalul Societății, la Brad, unde medicul a spus că e lovit de gută. — Abia adus de familie acasă, s'a deșteptat, și cercetat de alt medic, acesta a aflat adevărata pricină: Infundare venită din stomac stricat.

Sub astfel de împregiurări triste trăesc muncitorii de aici, cari sunt siliți să tacă ca să nu își piardă îndreptățirea la fondul de ajutoare numit »Bruderlade«; (fiind astfel alcătuite statutele și regulamentele) ori apoi să iee lumea în cap peste mări și țări — către America!

Criscior, la 3 Oct. 911. I. R.

Dr. Wallenstein, medic orășenesc al Berlinului, scrie: „Cu apa amară Francisc Iosif, prin efectul ei sigur de mînat, care cu nici un alt leac nu să poate ajunge așa iute, — sunt foarte mulțumit“.

A eșit de sub tipar:

„Insemnările unui trecător“

crimpee din zbuciumările dela noi, — un lung șir de articli politici și culturali, scriși de maeștrul nostru poet Octavian Goga, cu agerimea unei pene, ca și care mai rar a împodobit paginile gazetăriei românești! Și fiecare pagină, fiecare șir scris îl simțî cît de mult e simțit de însuși lumina-tul seu scriitor, și chiar și atunci cînd, pe alocurea, el tac cu necruțare, în oameni ori stări, să vede bunul lui gînd de care a fost condus cînd a scris!

Adunîndu-și la un loc articlii acesteia, apăruiți unii în apusa „Țara Noastră” alții în „Tribuna”, — a scos în tipografia „Tribuna” un volum mare de 18 coale împărțite (288 pagine), care să capătă și la „Librăria Națională” S. Bornemisa în Orăștie, cu 3 cor. plus 55 fil. porto recomandat.

Cetitorul nepreocupat poate alege mult și poate învăța mult din cetirea acestui volum al dlui Goga.

Răufăcători ticăloși. În 24 Sept. noaptea răufăcători din cei mai bătuți de Dzeu au stricat o fereastră dela altar a bisericii gr. or. române din Petroșeni, scotocind toate celea prin altar, suîndu-să cu piccioarele pline de tină pe altar, stricînd tot ce au putut, rumpînd și de pe odăjdile preoțești aceea ce era de preț, iar pe ele aruncîndu-le apoi sfirticate prin biserică, — pe urmă au mai făcut și alte stricături și murdării pe acolo, apoi și-au perdut urma. Din felul îndrăcit cum și-au bătut joc de sfința biserică română, să poate vedea că aceia n'au fost Românil Dzeu să le răsplătească după nemernicia lor.

Credincioșii buni își aduc aminte de casa lui Dzeu în care au învățat a să închina încă din copilăria lor, chiar și înstrăinați prin lumi depărtate. Cu buni credincioși de acest fel să poate mîndri și comuna Viștea-de-jos (comit. Făgărașului). Are duși la America cîțiva oameni din sat, pe feciorul cantarului și pe alți cîțiva, și aceștia au dăruit ei de ei, ba au mai zdonat și dela cîțiva pretini ai lor și au trimis de curînd acasă 103 cor. pentru sfința biserică. Nicolae Neagoe, fiu de cantor din Viștea, a dăruit 5 dolari (20 cor.), Ștefan V. Popa și M. Șandru cîte 5 dol.; Nicolae M. Cârje și Zaharie I. Cârje cîte 2 dolari. Alții sume mai mici. Dee-le Dzeu noroc și sper în toate, după buna lor inimă.

Rugare. Subscrisul, în numele senatului școlar, pe această cale rog pe On. oficii parohiale, institute de credit și dñii cărora li-s'au trimis vre-un apel pentru zidirea școlii din parochia gr. cat. Proștea-mare (Nagyekemező) a-le retrimite chiar și în cazul cînd nu s'au colectat nimic, pentru a să putea face darea de samă

Totodată rog pe toate inimile nobile cărora nu li-s'au trimis apelul. Dacă au voe a ne sta într'u ajutor, pentru a ne putea duce în deplinire scopul nobil, fie cu o sumă cît de mică, a o trimite la adresa subscrisului.

Proștea-mare (Nagyekemező) 5/IX 911.
Ioan Haizea, inv.

POȘTA REDACȚIEI

Mai multora! Nici o mulțumită publică, în care trebuie să înșirăm numele dăruitorilor, nu publicăm, decît pe lîngă taxă! Acelea-s' lucruri ce nu privesc obște mare de cetitori, ci numai pe cei din acel loc. Că de-am publica toate „Mulțumitele” ce ne vin (după fiecare petrecere una) ar trebui să tipărim cîte 2 pagini de foaie cu astfel de pomelnice de nume ce au dat 1 cor., 2 cor., alții 20—30 fil. — și mulțimea cetitorilor nu s'ar bucura de asta.

Rugăm s'o iee toți la cunoștință.

Dlul Iefta L. în I. Nu știm de ce Reuniune de femei vînzătoare de bumbac vorbești. Aici n'avem de aceea. Pentru prețul bumbacului întrebă la un negustor mare (d. e. la I. I. Vulcu de aici).

Dlul A. Sima în F. Scrie la administrația acelei reviste pe adresa de pe cuperta ei, — nu nouă.

Dlul I. II. în ZI. Contractul dat de societate e hotărîtor, nu ce a spus agentul cînd s'a asigurat omul. Că mulți agenți fără de suflet spun cîte 'n lună și 'n soare, dar numai ce e scris în Contract e cu putere de drept. Mergi cu contractul la un pricepător să-ți tilcuc tot ce e în el.

Dlul G. Pl. în Darl. Numai cînd ai publica ceva despre marfa dtale, că ce ai vîndut ori ce cauți de cumpărat, plătești taxă. Incolo pentru știri de obște din par-tea locului, nu.

Dlul G. II. în P. Statine pentru fond de bunete nici nu avem. Dar de-i faceți sub sceul aditel bisericii aduceți numai hotărîre în comitet și o înaintați la consistor spre întărire și de-acele vă vor da îndrumări ce să mai puneți în conclud, dacă n'a d' destul pus. Poate vă dă ca mustră regulamentul de altorea al unui astfel de fond.

Dlul T. Sam. în Tor. m. Nu plătești. Dacă e frumoasă, o publicăm, dacă nu ce place, o aruncăm.

Dlul P. Rich. în Valc. Chipuri slab lucrate, nu ies bine la facerea de clișeu. Numai fotografi frumos reușite. Și nici acelea, așa fără nici un rost, nu le punem în foaie. Dacă-s chipuri de binefăcători pentru neam ori biserică, — sau apoi ca arătare de port frumos.

Nica M. în T. Trimite să vedem. Nainte nu putem făgădui că le-om folosi.

Dlul Fil. R. în N. ss. M. Noi nu știm. Ci dă un anunț în foaie și îți va scrie cine are, și îți imbie.

Dlul Nic. Dragomir Saschis. Noi am făcut ce s'a putut din partea noastră: am recercat pe corespondent să răspundă pe fața le desmîntirea dtale. A răspuns, iscăliind cele ce le spunea. Acum îl ști. Dacă mai ai ceva cu d-sa, scrie', de-adreptul.

Dlor Sol. I., I. N., și mulți alții. Poeziile „poporale” ce ne trimiteți, sunt fabricate de dvoastră și slab. Să cunosc și nu plac. Culegeți din gura celor dela joc cele mai frumoase și dela cîntăreți la lucru, că printre acelea găsiți unele așa alese și bine ticluite, că le publicăm cu drag. Ce e slab, rupem și aruncăm, fără a mai și scrie ficăruia la „Posta Red“.

Cărți școlare cu aprobare.

— Înștiințare. —

Abecedarul și Cărțile de cetire pentru anii II—VI. de școală, lucrate după planul de învățămînt confesional și al celui de stat, de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și Iuliu Crișan, cuprînd material din toate obiectele de învățămînt.

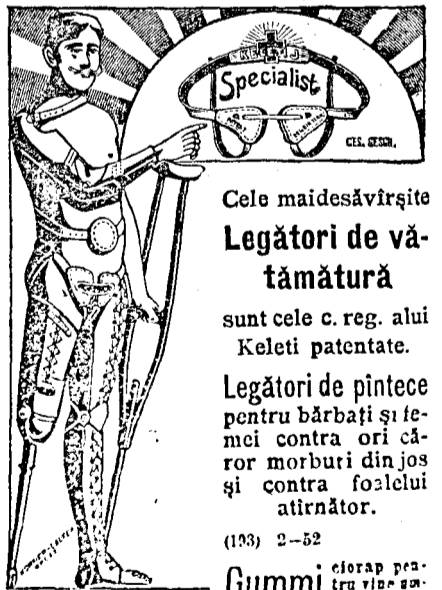
Abecedarul și Cărțile de cetire pentru anii II—IV sunt aprobate de P. Ven. Consistor arhidiececan cu Nr. 5750/1910, iar de In. ministru: Abecedarul, sub Nr. 56863/1910, cărțile de cetire: pentru anul II, sub Nr. 99113/908, anul III, sub Nr. 61238/909 și anul IV, sub Nr. 63709/910.

Cartea de cetire pentru V—VI, apărută acum, în urma ordinațiunii ministeriale Nr. 16593/911 până va primi aprobarea, să poate folosi în școale în anul școlar 1911—12.

Prețul Abecedarului 40 fileri. Cartea de cetire a II-a, 50 fil., a III-a, 60 fil., a IV-a, 70 fil., a V—IV, coi. 1.80.

Să afle la Librăria arhidiececană în Sibiu și la autori în Săliște (Szeben m.)

(275) 2—3 **Autor.**

Cele mai desăvîrșite
Legători de vătămătură
sunt cele c. reg. alui Keleti patentate.
Legători de pîntece pentru bărbați și femei contra ori căror morburii din jos și contra foalelui atîrnător.
(193) 2—52
Gummi de sarna pentru vînzătoare.

Îndreptătoare de trup pentru ombat și aprigînti.
Corsete artificiale și spriginitoare.
Țînătoare oblu pentru cei crescuți strîmb, precum și ori-ce articli de lipă la
Îngrijirea de bolnavi, precătește după cele mai moderne principii cu prețuri favorabile de fabrică.
I. Keleti, fabrică c. reg. patent pîr. legături de vătămătură și îndreptătoare de trup.
Budapesta, IV. Koronahoz. u 17. vidi
— Trimite catalog cu 3000 figuri, gratis! —
Fondată în 1878. Telefon 13—73.

A ieșit de sub tipar și să aflu de vânzare, ediția a doua din Dictionarul Univers. al limbii române un mic lexicon, ce conține explicații și definiții scurte și lămurite ale întregului vocabular mână, al tuturor termenilor de știință, — în cel mai larg înțeles al cuvintului, de artă, literatură, comerț și industrie. Cuprinde nomenclatura mitologiei și folclorului; o interesantă etimologie a vorbelor populare și, ca supliment, un vocabular general biografic, geografic și istoric, cu privire specială la România și la țările locuite de români.

Toate acestea concentrate în 1000 pagini de text pe 2 coloane, au fost completate, revăzute și sporite în a doua edițiune, care a apărut de curând.

Acest Dictionar e o lucrare de mare folos pentru toți acei cari să îndeleptescă cu limba românească: scriitori, profesori și învățători, avocați, medici, preoți, zia-riști, comercianți, studenți și elevi precum și pentru marele public cetitor a limbii românești.

Dictionarul să găsește la: „Librăria Națională” S. Bornemisa din Orăștie.

Prețul: 8 cor. 55 fil. trimis franco-recomandat. (283)

A apărut:

Advocatul poporal.

Indreptar pentru poporul român de

Dr. Dionisie Moldovanl adv. în Sibiu.

Ediția a doua. 384 pagini 8°.

Prețul broș. Cor. 2.50, legat în pânză Cor. 3.50 plus 20 fil. porto.

De vânzare la toate librăriile din țară precum și la

editura W. Krafft în Sibiu.

(380) 2—10

Publicațiune.

Din partea biroului Corporațiunii grănițerești din Dobra să aduce la cunoștință, că pe calea licitațiunii publice cu datto de 1 Octombrie 1911, să vor exarenda pe durata de trei ani consecutivi, începând dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decembrie 1914, următoarele obiecte:

1. Moara din sus, situată pe râul Dobrei, cu două rînduri de petrii umblătoare, două chilii și cuină.

2. Moara din jos de pod, situată iar pe râul Dobrei, cu două rînduri de petrii umblătoare și două chilii.

3. Una casă de locuit aflătoare în piață — cu două chilii și o cuină, — în a cărei curte sub acoperiș separat să află încă o locuință cu o chilie și cuină.

Condițiunile de licitațiune să pot vedea în cancelaria Corporațiunii dela ziua publicării până la ziua de licitațiune.

Hunyaddobra, la 12 Sept. 1911

Biroul Corporațiunii grănițerești, Dobra.

(301) 2—2

Publicațiune.

Pe baza planului și a preliminarului de spese aprobate din partea Veneratului consistor archidieceșan, ca senat școlar, comitetul parochial din comuna Binținț publică licitațiune minuentă pentru adaptarea școlii confesionale gr. ort. română pe ziua de Duminecă 15 Octobrie a. c., la orele 2. p. m., în localul școlii.

Prețul de strigare e 18 000 cor. Dela întreprinzători să recere un vadiu de 5%.

Atît planul de adaptare, cît și preliminarul de spese să află la subscrisul președinte al comitetului parochial.

Comitetul parochial își rezervă dreptul de a da adaptarea zidirii aceluia dintre licitați, în persoana căruia va crede că află mai multă încredere la mai bun și grabnic sfîșit.

Binținț, la 4 Oct. 1911.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Cranciova, președinte. Vasile Maris, notarul c. paroch.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului vacant de sergent polițian la primăria comunei Săliște, comitatul Sibiu, să escrie concurs cu termen de 31 Octombrie st. n. a. c.

La acest post pot concura foști subofițeri de armată cu cunoștință de cetit și scris în limba română, fiind preferiți aceia, cari cunosc în-citva limbile maghiară și germană.

Postul e împreunat cu salariu anual de 720 coroane și uniforma statorită, și e a să ocupa la 1 Ianuarie 1912.

Cererile scrise cu mîna proprie și instruate cu dovezi despre serviciu în armată și despre purtări, sunt a să înainta primăriei comunale până la termenul deșit.

Săliște, în 1 Octombrie, 1911.

(323) 1—2 Primăria comunei.

Local de crîșmă!

Local cu drept de crîșmă în Abrudsat, aproape de noua gară ce să zidește, să vinde din mână liberă.

Învîrtirea anuală este de cel puțin 14,000 cor. Ar fi recomandabilă unui Român. Adresa o dă adm. foii. (319) 1—3

Un învățăcel

din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale sau reale, află imediat aplicare în prăvălia de modă și manufactură. Părinții să se adreseze la firma:

(312) 2—2 Sielariu și Morariu, comercianți. — Petroșeni.

Candinat de avocat

Un candidat cu praxă, află aplicare momentană în cancelaria subscrisului.

(309) 2—2 Dr. Ioan Pop, avocat. Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

Să caută un servitor.

La subscrisul află loc un servitor credincios, pe lîngă plată lunară bună și întreaga întreținere.

Josef Schaner

cîrnățar.

(321) 1—3 Orăștie—Szászváros.

Coroane

UN MILION

cel mai mare cîștig din lume!!...

Cel mai bun sistem de păstrare împreunat cu celea mai extraordinare șanse de cîștig pentru sărac și bogat, îl prezintă fără doar și poate obligațiunile de cîștig dela

Banca Hipotecară Ungară și

Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie, căci ambele au celea mai multe trageri anual, totodată celea mai mari cîștiguri din lume, și pe lîngă toate acestea fiecare loz trebuie să se tragă și să se cîștige necondiționat. Deci nici un risic, nici o pierdere!!...

9 Trageri anual!!.. Cîștigurile principale:

Cor. 1,000.000.—, 500.000.—, 400.000.—, 300.000.—, 2 de 200.000.—, 100.000.—, 2 de 75.000.—, și o mulțime de 50.000.—, 40.000.—, 30.000.—, 25.000.—, 10.000.—, etc.

Proximele trageri vor fi în

25 Octombrie și 27 Decembrie a. c.,

ieșind la sorți cu ocaziunea din urmă cîștigul principal de

UN MILION!

Pentru a înlezni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de cîștig le vindem de prezent ambele în grupă, — adevă din fietare cite o bucată, — pe 32 rate lunare consecutive à 10 cor.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitînd ratele regulat, va participa la 9 trageri anual cu cîștiguri de peste 3½ milioane cor.

Vindem aceste oblig. de cîștig și singuratic și anume celea dela Banca Hipotecară Ungară pe 35 rate lunare à 6 cor., iar celea dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie pe 35 rate lunare à 5 cor.

NB. Aceluia, care ne trimite primele 3 rate de-odată, îi cvităm a 4-a rată gratuit!!...

Grăbiți cu comandele, căci tragerile viitoare sunt la ușă!

Nu lăsați ocaziunea să treacă! Puneți mîna pe noroc!!...

Prospecte și explicații trimitem la dorință oricui, gratis și franco.

Să cautați agenți în provincie.

Cu deosebită stimă:

Ustredná banka uc. spol.

BUDAPEST V., Sas uteza 24 szám.

(291) 4—5

La subscrisul află numai deșit aplicare

un sodal cojocar.

Iosif Șoimos,

măestru cojocar

(316) 2—3 Hunedoara—Vajdahunyad

Învățăcel de prăvălie.

În prăvălia de manufactură și ferărie a subscrisului, să primește imediat un băiat dela 14—15 ani, cari să priceapă bine și limba magară, pe lîngă condiții favorabile.

George Radu,

comerciant, în Lonyatelep (lîngă Petroșeni, comitatul

(268) 3—3 Hunedoarei).

Ce-e-e? „Tata ne-a slobozit! Că-s veritabile hilzele de cigarete Antincotin de-alui JACOBI în cutii de lemn!”

Ai grijă! Numai cu scrisoarea „JACOBI” e bună!

(34)

Avis! Cultivătorilor de vie din loc și jur le aduc la cunoștință, că cu începutul anului 1911/1912 posed un

MARE DEPOSIT

de altoi de vie cu rădăcină

splendit dezvoltate, soiurile cele mai bune pentru vin alb, roșu și de masă precum, și vițe americane de altoit în cantitate mare — din pepiniera dlui Vasile Fodor din Mediaș.

Atrag deci atențiunea onoraților cultivători de vie asupra depositului meu, că deja de pe acum să se îngrijască a face comande de altoi pentru plantare, atît în toamnă cît și în primăvară, ca nu mai tîrziu să fie siliți a cumpăra dela preocupăți, cari cutreeră satele până primăvara tîrziu, cu viță de vindut și care nu e de nici o treabă!

Rog deci ca onor. cultivători de vie, să binevoiască a să adresa la subscrisul cu comande cit de mari și cu deplină încredere.

George Cușută

(322) 1—8

Orăștie, strada Romoșelului Nr. 8.

Arme de vânătoare sistem Novotny.

Revolvere sistem Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramofone de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice.

Binocluri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate moderne de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate, de toată mărimea, jante de mână, precum și tot felul de articole de sport, cu prețurile celea mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare
minimale,

în cont-curent semestral sau anual dela,

„GENTRY“

societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole pe sport.

(310) 2-25

Budapest

VII. Bulevardul Elisabeta Nr. 48.

Scrieți românește!..

Liste de prețuri trimitem gratis și franco ori-cui despre ori-care articol.

(5265 2-18)

„Város-major Szanatorium“
și
„HYDROTHERAPIE“

26 odăi aranjate cel mai modern. Supraveghiere medicală permanentă.

Telefon 88-99.

Birou central; stabiliment medical:
Budapest, Ferenczkörút 29.
n. a 8-9; d. a. 3-5.

Director-șef:

Dr. Cosmutza.

(884) 55-35

Cele mai bune
Călcîie de gummi
sunt călcîiele:

(153) 21-40

Loc de casă

e de vânzare în ulița Dealului No. 22, în Orăștie; să taie din grădina casei de sub acest număr. Informații să dau în casa de acolo. (298) 9-3

Anunț.

Subscrisul, absolvent de școala agronomică din Mediaș, caut loc la vre-o moșie pe lângă un salariu ct de modest. (274) 3-6

AMOS BERCIAN

Szászváros, Romosz helyi út. 8 sz

Dr. CORNELIU DĂRAMUȘ

medic universal

specialist în boale de femei

ALBA-IULIA, plață, lângă farmacia Domnului V. Vlad.

Conzultațiuni 8-9 oare a. m.
(313) 2-3 p. m. 2-15

Atelier fotografic ADLER!

— în Orăștie. —

Aduc la cunoștința onoratului public, că mi-am zidit Atelier nou în casele dlui Corvin (Piața școalelor 12), pe care l'am aranjat după recerințele moderne.

In cele de mai jos arăt prețurile mele foarte reduse:

	3 bucăți	6 bucăți	12 bucăți
ilustrate	1 cor.	1'40 cor.	2 cor.
fotografii vizit	2 cor.	3'— cor.	5 cor.
fotografii cabinet	4 cor.	6'— cor.	10 cor.

Formate mai mari, grupe sau mărime naturală, fac acomodat prețurilor reduse de mai sus.

NOU TATE!

Fotografii cu spate de cleit: 12 bucăți 80 fileri.

La cerere, merg bucuros și în provincă fără a socoti spese!

Rog binevoitorul sprigin!

Cu toată stima:

Atelierul de fotografiat ADLER

în Orăștie (Szászváros).

(315) 2-3

Liber de bacterii.
Apă minerală naturală.

Improspetează și Vindecă!

La morburii de rinichi, de beșică, la cataruri învechite de bazen al beșicii, la piatră în beșică, la catarurile organelor de respirat și la organelor selectante, — s'a dovedit

cu efect distins!

Recomandată de medicii.

Depozit principal la: **Des. Weisz**
In Orăștie.

(300) 3—

De arîndat

casă cu licență de birt

tutun, sare, prăvălie cu mărfuri pe 3 ani cu începutul de 15 Octombrie a. c. Prețul strigării 720 coroane, arîndă anuală.

Cu toată stima:

Nicolae Georgitia,
proprietar.

(314) 2-2 KÓ-CHABA (Hunyad m.)

CAUT LOC

ca magaziner, servitor de bancă sau alt ajutor la vre-o întreprindere ori fabrică. Sunt om sănătos, robust, în vîrstă de 52 ani, bine conservat.

Adresa o dă administrația foii.

(284) — 4

Vin.

Am circa 40 buți de vin, numai original ardelenesc, și îl vînd, dela 60 litri în sus, cu 26 cruceri (52 fileri) litrul.

HANS STEPHANI,

Hotel „Transsylvania“
Orăștie.

63) 30-45

Strămutare de cancelărie.

AVIZI

Aduc la cunoștința P. T. public român, că mi am mutat cancelaria advocațională în casele proprii, cumpărate dela familia fostului avocat Czveics, — în strada Rezidenței Nr. 23, lângă catedrala sîrbească, vis-à-vis de Hotel Paris.

Cu deplină stimă:

Dr. Vasile Meșter,

(320) 1-2

advocat în Vârșet.

Econom (span).

La subscrisul este de ocupat postul de econom (span) pentru îngrijirea lucrurilor la moșie și în curtea economică.

Să recere să fie om sănătos, robust, în putere. Să știe bine ceti și scrie. Cei însurați sunt preferați.

Postul e a să ocupa din 15 Octobrie.

Pentru condițiile de plată, a să adresa de-adreptul la mine:

Constantin de Colbazi.

(318) 1-3 Spring (p. u.) Koneza).

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), **PETRU BENE A**, căoi Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 66 fil., Rizling 68 fil.,

Roșu 92 fileri.

Vinuri noi: Rizling 54 fil., Rizling și Ruge

amestecat 50 fil., Siller 52 fil.

Rachie de trevere (comină) K 160

Rachie de comină, specialit. „2—

Rachie de drojzii 2 cor. 20 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachiea să expedează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus și cu rambursă.

Vase împrumute pe timp de 2 luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENE A,

proprietar de vii și neg. de vinuri.

(257) Világos, (Arad m.) 8-22